

ECHO

ZACHODNIOPOMORSKIEJ WSI

Nr 3/2023

CZYN SZ DZIERŻAWNY – PONOWNY 8
WNIOSEK KRIR

WYPALANIE TRAW CZY GRUNTÓW 10
ROLNYCH GROZI UTRATĄ DOPLAT

UWAGA – PRZYWRÓCENIE OBOWIĄZKOWYCH 10
SZKOLEŃ I BADAŃ SPRZĘTU

**Bank Spółdzielczy
w Goleniowie**

**Kredyt WŁASNY HEKTAR
na zakup ziemi**

- okres kredytowania do 15 lat
- kredyt do 800 000 zł

O szczegóły pytaj w placówkach Banku:
NOWOGARD, MASZEWO, LOBEZ, WĘGORZYNO, CHOCIWEL,
GOLENIÓW, DOBRZANY, DOBRA, IŃSKO, STEPNIKA

www.bsgoleniow.pl

Zachodniopomorska Izba Rolnicza

- Prezes Izby: Andrzej Karbowy
Wiceprezes Izby: Jerzy Mariak
Członkowie Zarządu: Mirosław Ignaszak, Kazimierz Kuligowski, Anna Rydzkowska
- Zajmujemy się w szczególności:
- bezpłatnym doradztwem prawnym;
  - działalnością szkoleniową;
  - zbieraniem opinii, wniosków, analiz i informacji gospodarczych;
  - działaniem na rzecz tworzenia rynku rolnego;
  - pomocą w powoływaniu zrzeszeń i stowarzyszeń producentów rolnych;
  - doradztwem w zakresie produkcji rolniczej;
  - współpracą z jednostkami doradztwa rolniczego;
  - działaniem na rzecz rozwoju infrastruktury rolnictwa i wsi;
  - doradztwem w zakresie poprawy jakości produktów rolniczych;
  - promowaniem produktów rolniczych i ich eksportu;
  - działaniem na rzecz ochrony środowiska i wiejskiego dziedzictwa kulturowego.

Echo Zachodniopomorskiej Wsi: pismo Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej.

Adres redakcji:

ul. Chmielewskiego 22A/9, 70-028 Szczecin

tel. 91 484 40 72

e-mail: izba@zir.pl

www.zir.p

ul. Słowiańska 5, 75-846 Koszalin

tel. 94 346 05 14

e-mail: koszalin@zir.pl

www.zir.pl

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Szanowni Państwo!

Pomimo szkoleń prowadzonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ośrodki Doradztwa Rolniczego nie ma pewności, że w takim kształcie będą obowiązywały przepisy dot. min. wypełniania wniosków o płatności w bieżącym roku, ponieważ w dalszym ciągu Komisja Europejska nie zatwierdziła naszych propozycji. Obecne szkolenia można nazwać konsultacjami społecznymi, które powinny być przeprowadzone w ubiegłym roku lub ten rok powinien zostać „rokiem przejściowym” bez żadnych sankcji dla rolników. W naszej ocenie mamy zbyt dużo niewiadomych.

Zachęcam do lektury celem zapoznania się z innymi ważnymi wydarzeniami.

Andrzej Karbowy – Prezes Zarządu Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej.

Spis treści

INFORMACJE ZACHODNIOPOMORSKIEJ IZBY ROLNICZEJ	4
POSIEDZENIA ZARZĄDU ZIR	4
POSIEDZENIA RAD POWIATOWYCH ZIR	5
INFORMACJE KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH	7
INFORMACJE AGENCJI RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA	10
INFORMACJE PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA	10
INFORMACJE KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	11
KRZYŻÓWKA „BHP W ROLNICTWIE”	12
XX OGÓLNOPOLSKI KONKURS „BEZPIECZNE GOSPODARSTWO ROLNE”	15
PRZEPIS – MIELONKA W WEKU	16

INFORMACJE ZACHODNIOPOMORSKIEJ IZBY ROLNICZEJ

POSIEDZENIA ZARZĄDU ZIR

W dniu 7 marca 2023r. odbyło się posiedzenie Zarządu Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej. Gośćmi na spotkaniu byli: Zachodniopomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii dr n. wet. p. Maciej L. Prost., p.o. Dyrektora KOWR OT w Szczecinie p. Agnieszka Śpiewak wraz z Zastępcą p. Pawłem Lisowskim, Zastępcą Dyrektora ARiMR OR w Szczecinie p. Wioletta Wiercimak, wraz z p. Karolina Krzyszycha –Kaliszewska oraz Kierownik ARiMR Przemysław Kozak. W drugiej części spotkania uczestniczyło także dwóch rolników p. Józef Andrusiów oraz p. Grzegorz Urbańczyk.

Jako pierwszy poruszono temat dotyczący przedłużenia umowy dzierżawy ze Spółką PR-P BABINEK sp. z o.o., dotyczącej nieruchomości rolnej położonej w obrębach geodezyjnych Babinek i Lubanowo w gminie Banie, powiat Gryfino. Prezes ZIR poprosił Przedstawicieli KOWR OT w Szczecinie o przedstawienie sprawy. Sprawa dotyczy dalszego przedłużenia umowy. Pomimo negatywnej opinii środowiska rolniczego umowa dzierżawy została przedłużona na okres 19 lat z pełnomocnictwa DG KOWR, co wzbudziło bardzo duże niezadowolenie wśród rolników. Zaskakujące jest przedłużenie umowy na tak długi okres, podczas gdy rolnicy standardowo otrzymują przedłużenia umów dzierżaw na 10 lat. Zarząd ZIR wysłuchał strony KOWR i odpowiedzi na zadawane pytania oraz wyraził swoje negatywne stanowisko w tej kwestii.

Drugim z tematów poruszonym na posiedzeniu Zarządu była kwestia rejestracji zwierząt w ARiMR. Jako pierwszy wypowiedział się w tej sprawie Wojewódzki Lekarz Weterynarii p. Maciej L. Prost. Wprowadzone zmiany w ustawie o rejestracji zwierząt spowodowały lekkie zamieszanie. Pan dr odczytał ważniejsze fragmenty Rozporządzeń dotyczących rejestracji zwierząt i odpowiedział na zadawane pytania. Wyjaśnił m.in., że osoby, które utrzymują drób na własne potrzeby, nie muszą go rejestrować u Powiatowego Lekarza Weterynarii ani w Krajowej Bazie Danych Agencji Re-

strukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Podstawa prawna:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/1345 z dnia 1 sierpnia 2022 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do rejestracji i zatwierdzania zakładów, w których utrzymywane są zwierzęta łądowe, a także pobierania, produkcji, przetwarzania lub przechowywania materiału biologicznego.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nakłada na każdy podmiot utrzymujący zwierzęta łądowe (w tym drób) obowiązek rejestracji.

W drodze odstępstwa państwa członkowskie mogą zwolnić z obowiązku rejestracji niektóre podmioty stwarzające nieistotne ryzyko dla zdrowia zwierząt lub zdrowia publicznego. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło prace legislacyjne, aby odstępstwo od przepisów unijnych mogło być zastosowane na gruncie krajowym. Do czasu przyjęcia odpowiednich przepisów MRiRW zaleca powstrzymanie się od rejestracji takiego drobiu.

Nadto w stadach liczących ponad 300 – 500 szt. (w zależności od gatunku) zgłoszenie dotyczy zmian w liczbie zwierząt stada. Jednocześnie zaapelował o zgłaszanie (nie rejestracja) posiadania drobiu do inspekcji weterynaryjnej, co nie niesie za sobą żadnych skutków administracyjnych (kontrola itp.), a jest bardzo pomocne z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne. Szczególnie jeżeli w sąsiedztwie występują duże fermy.

W kontekście rejestracji zwierząt poruszono też sprawę rejestracji koni w ARiMR. P. Karolina Krzyszycha –Kaliszewska z biura ds. rejestracji zwierząt ARiMR OR Szczecin szczegółowo przedstawiła tę kwestię. Zgodnie z nową ustawą każdy posiadacz zwierzęcia musi uzyskać w ARiMR numer identyfikacyj-

ny, tzw. numer producenta. Nie oznacza to jednak, że właściciel np. konia mieszkający w mieście musi uzyskać nr producenta, gdyż ten obowiązek spoczywa na posiadaczu np. koniowatego.

Nadto poruszono kwestie zwiększającej się populacji ptaków wolnożyjących i chorób jakie roznoszą.

W toku dyskusji podjęto także temat napływu zboża i innych produktów z Ukrainy, co w ocenie samorządu ma negatywny wpływ na polskie rolnictwo. Podkreślono trudną sytuację w jakiej znaleźli się polscy producenci rolni.

Następnie Pan Przemysław Kozak ARiMR OR Szczecin przedstawił dane dotyczące realizacji dopłat. Rozmawiano także o nowym elemencie płatności bezpośredniej tj. ekoschematach. Może się okazać, że rolnicy będą rezygnować z ubiegania się o dopłaty bezpośrednio w związku z brakiem szczegółowych informacji, co do warunkowości i ekoschematów z niezbędnym wyprzedzeniem. Wszystko wskazuje na to, że wielu rolników w ogóle nie skorzysta z ekoschematów. Odnośnie warunkowości jest informacja o zwolnieniu rolników z tego wymogu w tym roku. Natomiast ekoschematy są dobrowolne więc nie ma możliwości wprowadzenia karencji na ten rok.

Jednym z ostatnich tematów posiedzenia była sprawa rolnika z terenu powiatu wałeckiego, któremu fundacja odebrała zwierzęta, przez co popadł w kłopoty. Z uwagi na złożoność sprawy, Zarząd ZIR poprosił w tym zakresie o pomoc prawną. Niemniej sprawa ta nakreśliła problematykę działania niektórych nieuczciwych fundacji, które w ocenie zarządu nie powinny mieć kompetencji do obierania zwierząt. Zarząd ZIR stoi na stanowisku, że jedyną instytucją mogącą wydawać zalecenia lub decyzje w tym zakresie powinna być inspekcja weterynaryjna.

W dalszej części posiedzenia Zarząd zapoznał się z bieżącą korespondencją Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej oraz omówiono aktualne sprawy dotyczące organizacji pracy biura ZIR.

Dnia 29 marca 2023 r. w siedzibie Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej odbyło się spotkanie Zarządu ZIR z Delegatami Związku Rolników Uecker-Randow.

Głównym tematem w trakcie prowadzonej dyskusji były przede wszystkim wyzwania jakie czekają polskie i niemieckie rolnictwo w 2023 roku w sferach produkcji i uprawy roślin.

Jest to niełatwy rok, a dodatkowo z uwagi na wiele czynników przyszłoroczne plony mogą nie być tak stabilne jak dotychczas. Wyzwaniem będą na pewno m.in. warunki klimatyczne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu, rosnące koszty zakupu materiału siewnego, nawozów oraz środków ochrony roślin oraz optymalizacja kosztów produkcji (kwestie związane z kosztami paliwa czy energii). Najważniejszym jednak wyzwaniem na najbliższe lata wymieniono konieczność dostosowania się do wytycznych „Europejskiego Zielonego Ładu”, a zwłaszcza prowadzenia produkcji rolniczej w sytuacji wycofania wielu substancji czynnych środków ochrony roślin, co wiąże się z potencjalnymi spadkami plonów. Zdaniem przedstawicieli polskiego i niemieckiego samorządu rolniczego w najbliższych latach kluczowym elementem będzie utrzymanie wysokiego poziomu konkurencyjności rolnictwa, z dodatkowym wsparciem finansowym i merytorycznym. Spora część rozmów oscylowała również wokół tematu związanego z wstępnymi założeniami dotyczącymi nowych płatności obszarowych z uwzględnieniem ekoschematów. W tak dynamicznie zmieniających się warunkowaniach polityczno-gospodarczych rozmawiano również o problemie z jakim mierzą się nasi rolnicy, którzy mają trudności ze sprzedażą plonów i opróżnieniem magazynów. Jest to efekt wielomiesięcznego napływu zboża z Ukrainy. Sytuacja już jest bardzo trudna, a podczas żniw może ulec pogorszeniu. Przedłużający się kryzys na rynku zbóż nadwyrężył zaufanie rolników, co doprowadziło m.in. do organizacji protestu na terenie miasta Szczecin. Rolnicy zgromadzeni na akcji protestacyjnej manifestują swój sprzeciw wobec szybko pogarszającej się sytuacji ekonomicznej rodzinnych gospodarstw towarowych oraz domagają się m.in. równego traktowania między rolnikami polskimi i zagranicznymi.

POSIEDZENIA RAD POWIATOWYCH ZIR

W dniu 14 marca 2023 r. w Starostwie Powiatowym w Pyrzycach odbyło się posiedzenie rady powiatowej ZIR w Pyrzycach. W spotkaniu wzięli udział zaproszeni goście między innymi: Stanisław Stępień – Starosta Powiatu Pyrzyckiego oraz Jarosław Rzepa – poseł na sejm.

Na spotkanie został również zaproszony Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie – Pan Marek Duklanowski. Niestety nie mógł uczestniczyć w posiedzeniu.

Pan Dariusz Janik – przewodniczący RP ZIR Pyrzyce powitał przybyłych gości oraz członków rady powiatowej.

Jako pierwszy zabrał głos poseł Jarosław Rzepa. Przedstawił jak wygląda sprawa przedłużenia umowy dzierżawy Babinek z jego perspektywy. Dzierżawcy została przedłużona umowa dzierżawy na 19 lat z dosyć korzystnym czynszem dzierżawnym z wyłączeniem ok. 212 ha. Jako poseł poruszał ten temat między innymi na Sejmowej Komisji Rolnictwa.

Sprawa jest bardzo kontrowersyjna, na dniach ma zostać przeprowadzona kontrola Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nad KOWR w trybie nadzorczym. Co ważne w ciągu najbliższych

trzech lat kończą się duże umowy dzierżawy, Do zasobu może wrócić nawet ok. 100 000 ha w naszym województwie. Nie wiadomo do końca jak to będzie wyglądać, ile ha wróci do zasobu ponieważ każda sprawa jest traktowana indywidualnie. Niemniej jednak jest to realny moment żeby rozdysponować te grunty między rolnikami.

Pan Marek Świerczyński poruszył temat ASF, ptasiej grypy oraz spadających cen zbóż.

Ceny zbóż obecnie są bardzo niskie. Zwrócił się do Pana posła aby poruszył te tematy na komisjach i w sejmie.

Pan Stanisław Wądołowski powiedział, że to wszystko jest ze sobą powiązane. Rolnik powinien prowadzić hodowlę zwierzęcą na własne potrzeby, czy rząd chce żeby ludzie zatracili umiejętność hodowli? Osobiście znam się na ekologii, i uważam, że ten zielony ład, zielone ekoschematy służą ograniczeniu produkcji.

Pani Anna Pawlik wypowiedziała się odnośnie KOWR.

Rozmawiano również na temat płatności bezpośrednich w obecnym roku. Nie ma rozporządzeń, od 15go marca jest nabór wniosków, a doradcy nawet nie mają żadnych aktów prawnych na których mocy mogliby wypełniać wnioski o płatność. Ogromnym zagrożeniem będą ekoschematy, ponieważ wielu rolników nawet ich nie będzie ruszać, bo nie będzie wiedziało jak się do tego zabrać i zamiast mieć więcej dopłat będą mieli mniej.

Pan Stanisław Wądołowski powiedział, że według niego powinniśmy spalać biomasę. Zboże obecnie jest po 1200 zł za tonę, węgiel ok. 2000 zł. Rachunek jest prosty. Dlaczego nie two-

rzymy nowych technologii, najwyższy czas to poruszyć. Można przecież spalać np. słomę, czemu jest to utrudniane.

Posel Jarosław Rzepa powiedział, że według niego jest obecnie czas na to żeby:

- zdywersyfikować dochody w rolnictwie,
- tworzenie wspólnych spółdzielni energetycznych, wspólnego interesu, ponieważ indywidualny rolnik może sobie nie poradzić.

Pan Mieczysław Bogusz przedstawił temat cukrowni, która jest tylko jedna na terenie woj. zachodniopomorskiego. Robią się problemy. Rolnicy ponieśli ogromne straty z powodu nie odebrania buraków cukrowych z pola w terminie. Buraki straciły na wartości i masie. Trzeba to nagłośnić. Potrzeba modernizacji aby np. w przyszłym roku to nie stanęło.

Pan Jarosław Rzepa powiedział, że zainteresuje się tym tematem, ma prawo o te informacje pytać jako poseł. Wracają co tematu przyszłości w rolnictwie Pan Poseł stwierdził, że należy:

- chronić produkcję,
- zrzeszać rolników,
- produkować prąd,
- stworzyć politykę regionalną.

Pan Dariusz Janik – Przewodniczący RP ZIR Pyrzyce powiedział, dlaczego chciał, aby przedstawiciele RZGW byli na spotkaniu. Miał na celu rozmowę odnośnie rozporządzenia które zakazuje stosowania nawozów mineralnych w pobliżu zbiorników wodnych.

Następnie zabrał głos Pan Waław Klukowski. Wypowiedział się na temat KOWR i działań w sprawie przedłużania umów dzierżawy. Trzeba to sprawdzić, przeanalizować. Odnośnie zboża to Pan Minister Kowalczyk powiedział, żeby trzymać zboże, i teraz mamy ogromne straty. Odnośnie dopłat to mamy zielony ład, to jest dramat. Według Pana Klukowskiego rolnicy wezmą tylko podstawowe dopłaty – źle to wszystko widzę.

Posel Jarosław Rzepa podsumował, że jeśli my nie zaczniemy chronić rolnictwa to nie wie do czego to będzie prowadzić.

Pan Dariusz Janik – przewodniczący RP ZIR Pyrzyce zakończył posiedzenie.

W dniu 28 marca 2023 r. w Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury w Kaliszu Pomorskim odbyło się posiedzenie Rady Powiatowej ZIR w Drawsku Pomorskim. Gośćmi na spotkaniu byli: Starosta Powiatu Drawskiego p. Stanisław Cybula, Burmistrz Kalisza Pomorskiego p. Janusz Garbacz, Dyrektora KOWR OT w Koszalinie p. Piotr Dziadul wraz z kierownikiem Wydziału Kształtowania Ustroju Rolnego i Gospodarowania Zasobem p. Piotrem Chmielowicz oraz Prezes Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej Andrzej Kabrowy.

Tematem spotkania było omówienie perspektywy rozdysponowania nieruchomości po spółce Goodvalley (dawny Poldanor).

W związku z tym, że ww. spółka nie wyłączyła ustawowych 30% gruntów nie może mieć przedłużonej umowy dzierżawy. Jednak z uwagi na istniejące biogazownie i dwie chlewnie, które posadowione są na gruntach Skarbu Państwa, całość gruntów nie może być rozdysponowana w przetargach ofertowych. KOWR po wnikliwej analizie i konsultacjach z rolni-

kami przedstawił propozycje przeznaczenia części nieruchomości (około 600 ha) na ośrodek produkcji rolniczej (OPR). Jest to zgodnie z ustawą o gospodarowaniu nieruchomości rolnymi Skarbu Państwa Art. 24b. [Ośrodki produkcji rolniczej] 1. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka, za zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, może wyodrębnić z Zasobu nieruchomości, które wraz z innymi składnikami mienia tworzą nierozdzielalną, zorganizowaną całość gospodarczą, o powierzchni przekraczającej 50 ha, której podział byłby nieuzasadniony ekonomicznie, zwane dalej "ośrodkami produkcji rolniczej". Przetargi na OPR są przetargami nieograniczonymi, a umowa zawiera w szczególności postanowienia określające warunki prowadzenia działalności rolniczej na przedmiocie dzierżawy pod rygorem jej unieważnienia. Pozostałe grunty na terenie gminy Kalisz Pomorski, które dzierżawi spółka będą przeznaczone na rzecz rolników indywidualnych w przetargach ograniczonych ofert pisemnych. Odnośnie podziałów Dyrektor KOWR OT w Koszalinie potwierdził ustalone założenia, co do powierzchni poszczególnych nieruchomości tj. grunty będą dzielone w miarę możliwości na działki o powierzchni w przedziale pomiędzy 20-30 ha. Następnie Przewodniczący oddał głos zgromadzonym rolnikom, którzy zadawali wiele pytań. Pan dyrektor zapewnił, że przeprowadzi podziały zgodnie z wnioskami rolników, i że wszystkie przetargi będą przetargami ofertowymi. Dodatkowo podczas dyskusji poruszono kwestie drogi szybkiego ruchu, która ma przebiegać przez grunty obecnie dzierżawione przez spółkę Goodvalley. Na dzień dzisiejszy, nie są jednak znane dokładne plany GDDKiA. Dyrektor KOWR zapewnił jednak zgromadzonych na sali, że oddział rekompensuje rolnikom utracone grunty w postaci innych nieruchomości.

W toku dyskusji podkreślono, że przetarg na OPR nie jest przetargiem wyłącznie kierowanym do spółki Goodvalley,

jest to przetarg nieograniczony. Niemniej spółka z pewnością stanie do tego przetargu. Podkreślono również, że pozostawienie części tych gruntów wraz z zabudowaniami jest ekonomicznie i społecznie uzasadnione. Spółka Goodvalley jest przedsiębiorstwem zatrudniającym wiele osób w regionie i pozbawianie ich pracy byłoby niewłaści-

we. Kwestia ta była analizowana i konsultowana z rolnikami i samorządem.

W toku dyskusji poruszono także temat napływu zboża z Ukrainy, co ma negatywny wpływ na polskie rolnictwo. Podkreślono trudną sytuację w jakiej znaleźli się polscy producenci rolni.

Szkolenie dla rolników z powiatu stargardzkiego

Rada Powiatu Stargardzkiego z inicjatywy Przewodniczącej Rady p. Heleny Waszczuk zorganizowała dnia 25 lutego br. szkolenie dla rolników z terenu powiatu stargardzkiego w miejscowości Biała gm. Dobrzany. Skorzystaliśmy z uprzejmości Burmistrza Dobrzany pana Pawła Filipa, który nieodpłatnie użyczył sali.

Duży niepokój oraz potrzeba dokładnej informacji wynika z wprowadzonych zmian w dopłatach bezpośrednich, a mianowicie ekoschematów. To też w związku z tym organizujemy szkolenia dla rolników gdyż jest wciąż

za mało. Szkolenie przeprowadzili eksperci: Pani Anna Bartoń – ekspert w zakresie doradztwa rolniczego, doradztwa rolnośrodowiskowego oraz doradztwa z obsługi e-wniosku, a także Pani Joanna Katroń-Olejnik – ekspert przyrodniczy.

Rolnicy zadawali mnóstwo pytań, cały czas mają mało wiadomości.

Pani Anna Bartoń w szerokim zakresie omówiła ekoschematy na przykładach niektórych rolników, którzy mogli bardziej analizować swoje gospodarstwo co do dopłat na ten rok. Takie praktyczne warsztatowe przykłady, wyliczenia dopłat dla konkretnego rolnika

są bardziej zrozumiałe.

Pani Joanna Katroń-Olejnik przedstawiła możliwości skorzystania z programów przyrodniczo-klimatycznych ale na ich wysokość i możliwości ze strony rolników trzeba poczekać gdyż nie ma jeszcze rozporządzeń.

Po wszystkich odpowiedziach i wyjaśnieniach rozdano materiały szkoleniowe i zakończono szkolenie.

Rolnicy byli bardzo zadowoleni z takiej formy szkolenia, które zorganizowała Rada Powiatowa Stargard ZIR Szczecin.

*Przewodnicząca RP Stargard
Helena Waszczuk*

Sianie kwiatów w Tucznie

Z okazji pierwszego dnia wiosny dzieci z Publicznego Żłobka i Przedszkola w Tucznie oraz uczniowie kl. 3a Szkoły Podstawowej im. Wedłów-Tucznyńskich w Tucznie zasiały kwiatną

łąkę pod kierunkiem Pana Mirosława Ignaszaka Członka Zarządu Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej, jak i Przewodniczącego Rady Powiatowej ZIR powiatu waleckiego.

INFORMACJE KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

Wniosek KRIR w sprawie zwiększenia dofinansowania do usuwania folii rolniczych

Zarząd KRIR realizując wniosek przyjęty podczas XV posiedzenia KRIR VI kadencji w dniu 9 marca 2023 r. zwrócił się do Minister Klimatu i Środowiska Anny Moskwy o zwiększenie

dofinansowania do 800 zł/t odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów oraz opakowań po nawozach i typu Big Bag w ramach obecnego naboru wniosków o dofi-

nansowanie usuwania folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. Ponadto, KRIR zawniósł o rozszerzenie tego programu o opony rolnicze.

Program dofinansowania usuwania folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej to inicjatywa, która stanowi ważny krok w kierunku ochrony środowiska. Jednakże obecne dofinansowanie wynoszące 500 zł/t nie pokrywa kosztów związanych z usuwaniem odpadów w sposób ekologiczny i bezpieczny dla środowiska, dlatego wiele gmin nie decyduje się na przystąpienie

nie do programu. W związku z powyższym KRIR wnioskuje o zwiększenie dofinansowania do 800 zł/t, co zachęci więcej jednostek samorządowych do partycypacji w programie.

Ponadto KRIR wnosi o rozszerzenie programu dofinansowania na opony rolnicze. Opony stanowią znaczący problem dla środowiska, ponieważ ich nieprawidłowe usuwanie skutkuje zanieczyszczeniem gleby i wody. Dlatego uważamy, że rozszerzenie programu dofinansowania na opony rolnicze będzie kolejnym ważnym krokiem w kierunku ochrony środowiska.

Wniosek KRIR w sprawie ekoschematu obszary z roślinami miododajnymi

Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych realizując wniosek przyjęty podczas XV Posiedzenia Krajowej Rady Izb Rolniczych VI Kadencji wystąpił 13 marca 2023 r. do Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o objęcie płatnością w ramach ekoschematu obszary z roślinami miododajnymi upraw jednogatunkowych.

Przedstawiony do konsultacji społecznych projekt rozporządzenia przewiduje, że rolnik może otrzymać wsparcie, jeżeli utworzył obszar z roślinami miododajnymi poprzez wysianie

mieszanki składającej się co najmniej z dwóch gatunków roślin miododajnych szczegółowo określonych w załączniku do rozporządzenia.

Zdaniem Krajowej Rady Izb Rolniczych, dopłaty do upraw roślin miododajnych powinny być przyznawane również do upraw jednogatunkowych. Wydaje się, że nie ma uzasadnienia dla ograniczenia dopłat wyłącznie do mieszanek roślin miododajnych. Rolę pożywienia dla owadów zapylających równie dobrze spełniają plantacje jednogatunkowe, jak wielogatunkowe.

Należy również wziąć pod uwagę, że konsumenci poszukują miodów jednogatunkowych, które są cenione wyżej niż wielogatunkowe.

Krajowa Rada zwraca uwagę, że w wyniku przyjęcia ww. ograniczeń zostaną pominięte plantacje nasienne roślin miododajnych, które muszą być prowadzone w czystości gatunkowej.

Przedstawiony problem samorząd rolniczy zgłaszał już w dyskusji na temat Planu Strategicznego WPR na lata 2023–2027, jednak nasze uwagi nie zostały uwzględnione.

KRIR wnioskuje o rewizję obszarów NATURA 2000

Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych wystąpił 13 marca 2023 r. na wniosek XV Posiedzenia Krajowej Rady Izb Rolniczych VI Kadencji do Ministra Klimatu i Środowiska oraz do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o przeanalizowanie możliwości zmiany zasięgu niektórych obszarów Natura 2000.

Wkrótce minie 20 lat od rozpoczęcia w Polsce procesu wyznaczania obszarów Natura 2000. Jest to czas wystar-

czająco długi aby ocenić, czy obszary te zostały wyznaczone w sposób zasadny, czy służą ochronie cennych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk, które występują w sposób szczególny na danym terenie.

Mając na względzie konsekwencje społeczno-gospodarcze związane z prowadzeniem działalności rolniczej na obszarach Natura 2000 samorząd rolniczy wystąpił o przedstawie-

nie informacji, czy istnieją procedury zniesienia ustanowionych obszarów Natura 2000? Zważywszy, że obszary Natura 2000 muszą być wyznaczone na podstawie kryteriów naukowych, czy wystarczającym argumentem za zniesieniem tych ograniczeń będą eksperyty, które wykażą, że nie są zasadne niektóre obszary chronione na terenie rolniczym?

Czynsz dzierżawny – ponowny wniosek KRIR

W dniu 9 marca 2023 r. Zarząd KRIR realizując wniosek przyjęty podczas XV posiedzenia KRIR VI kadencji zwrócił się do Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zmiany sposobu naliczania czynszu dzierżawnego przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który powinien być naliczany według średniej ceny skupu pszenicy za 11 kwartałów poprzedzających termin płatności, na wzór naliczania podatku rolnego.

Obecnie, czynsz dzierżawny jest naliczany na podstawie równowartości pieniężnej odpowiedniej ilości pszenicy, zgodnie z art. 39a ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Średnia krajowa cena skupu pszenicy, na podstawie której naliczany jest czynsz, ustalana jest na podstawie obwieszczeń Prezesa GUS, ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Rze-

czypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 20 dni po upływie każdego półrocza kalendarzowego. Jednakże, duże wahania na rynku powodują dużą zmienność w wysokości czynszu dzierżawnego, co stwarza poważne problemy dla rolników.

Dlatego, Krajowa Rada Izb Rolniczych, wnioskuje o zmianę sposobu naliczania czynszu dzierżawnego w umowach dzierżawy nieruchomości

Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, który powinien być naliczany według średniej ceny skupu pszenicy za 11 kwartałów poprzedzających termin płatności, na wzór naliczania podatku rolnego. Taki sposób naliczania czynszu dzierżawnego pozwoliłby na

zmniejszenie wpływu wahających się cen pszenicy na wysokość czynszu dzierżawnego, co byłoby korzystne dla rolników.

Wnioskuje się, aby podjęto prace legislacyjne dotyczące zmian w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami

rolnymi Skarbu Państwa i rozporządzeniu w sprawie sposobu ustalania wysokości czynszu dzierżawnego na nieruchomościach rolnych Skarbu Państwa, uwzględniające propozycję zmiany sposobu naliczania czynszu dzierżawnego zgodnie z powyższą propozycją.

Zarząd KRIR wnioskuje o ujawnienie firm sprowadzających zboże z Ukrainy

W związku z trudną sytuacją na rynku zbóż Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych wystąpił 20 marca 2023 r. do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Wicepremiera Henryka Kowalczyka o udzielenie informacji, które polskie firmy sprowadzały zboże z Ukrainy oraz o przekazanie do publicznej wiadomości informacji, o tych firmach.

KRIR zwrócił się z pytaniem, czy to prawda, że podmioty polskie, w tym CEDROB, wynajmuje od Elewarru powierzchnię składową i przechowuje tam zboże z Ukrainy?

Zdaniem samorządu rolniczego informacje tak ważne dla rolników powinny być jawne i zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

źródło: www.krir.pl

Konieczność stworzenia szczepień na IBR i BVD

W dniu 20 marca 2023 r. Zarząd KRIR zwrócił się do Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi H. Kowalczyka o stworzenie programu szczepień na IBR oraz BVD, który zostałby w całości finansowany przez Skarb Państwa.

W obecnych warunkach produkcji zwierzęcej, szczepienie na w/w choroby stanowi ogromny koszt i znaczne obciążenie finansowe dla gospodarstw rolnych. Jednocześnie brak szczepień powoduje zakłócenia cyklu produkcyjnego i powoduje straty, co niewątpliwie wpływa na efektywność gospodarstw.

Profilaktyka wirusowej biegunki bydła oraz choroby błon śluzowych jest niezwykle ważna i kosztowna. Są to choroby, które niosą ze sobą szereg zagrożeń, w tym spadek mleczności, masy ciała, antybiotykoterapię, gorączkę, a także konieczność brakowania sztuk dorosłych i wysoka śmiertelność cieląt. Dlatego też zwalczanie chorób musi być częścią planu systematycznej kontroli stada sporządzonego wraz z lekarzem weterynarii, na podstawie monitoringu mleka i próbek krwi.

Jednocześnie chcielibyśmy zaznaczyć, że zwalczanie chorób wirusowych takich

jak BVD i IBR jest kluczowe dla utrzymania stabilnej ekonomiki produkcji bydła. Dobrowolność zwalczania tych chorób będzie prowadzi do niskiej skuteczności, a stres zwierząt ma niekorzystny wpływ na możliwość reaktywacji wirusa i jego wydalanie, zwiększając ryzyko zakażeń w stadzie. Zakażone bydło po wyzdrowieniu może rozwinąć pod wpływem stresu bezobjawowe zakażenie utajone.

Dlatego też, wnioskuje się o podjęcie działań zmierzających do stworzenia programu szczepień na BVD/MD i IBR/IPV finansowanego w całości przez Skarb Państwa.

Wniosek w sprawie rejestracji cieląt od jałówek wycielonych po 21 miesiącu życia

W dniu 20 marca 2023 r. Zarząd KRIR zwrócił się do Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi H. Kowalczyka z wnioskiem o wprowadzenie zmian w przepisach dotyczących rejestracji cieląt od jałówek wycielonych po 21 miesiącu życia.

Obecny postęp genetyczny i hodowlany umożliwia uzyskanie jałówek o odpowiedniej budowie i dojrzałości do krycia już w wieku 13–14 miesiąca życia. Zgodnie z najnowszymi globalnymi normami, jest to najlepszy wiek, aby dokonać pierwszego zacielenia jałówki, co pozwoli na osiągnięcie lepszych parametrów zdrowotnych

i produkcyjnych w przyszłości. Takie działanie pozwala również na obniżenie kosztów utrzymania zwierząt, ponieważ wydłużeniu ulega okres produkcyjny danej sztuki. Hodowcy, mając świadomość korzyści wynikających z właściwego terminu krycia oraz korzystając ze swojej wiedzy i doświadczenia, potrafią ocenić, czy jałówka jest gotowa do zacielenia.

Jednakże, problem pojawia się podczas zgłoszenia urodzenia cieląt pochodzących od jałówek wycielonych przed 24 miesiącem życia, ponieważ obecne przepisy nie uwzględniają takich przypadków. Pracownicy Agencji Restruk-

turyzacji i Modernizacji Rolnictwa wymagają od rolników złożenia wyjaśnień dotyczących takiego zdarzenia, co wymaga dodatkowych działań zarówno ze strony hodowcy, jak i Agencji.

Wprowadzenie możliwości rejestracji cieląt od jałówek wycielonych po 21 miesiącu życia pozwoliłoby dostosować obecnie obowiązujące przepisy do aktualnego poziomu rozwoju genetyki oraz zlikwidowałoby problemy z tym związanymi. Takie zmiany pozwoliłyby na łatwiejsze prowadzenie rejestracji cieląt oraz uniknięcie niepotrzebnych działań administracyjnych.

INFORMACJE AGENCJI RESTRUKTURYZACJI i MODERNIZACJI ROLNICTWA

Wypalanie traw czy gruntów rolnych grozi utratą dopłat

W marcu jak w garncu... Na razie jest mokro i zimno, ale już za kilka dni może być słonecznie i wiosennie. A jednym z wiosennych problemów, powtarzających się – niestety – od lat, jest wypalanie traw.

Warto przypomnieć, że praktyka taka jest niezgodna z prawem i grożą z tego tytułu surowe sankcje karne, a w skrajnych przypadkach odmowa dopłat wypłacanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Mimo że od wielu lat ARiMR, Straż Pożarna i inne instytucje przestrzegają przed wypalaniem traw, co roku znajdują się osoby, które lekceważą te apele – stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla ludzi oraz zwierząt i niszczą środowisko naturalne.

POZYTYWNE SKUTKI WYPALANIA TRAW TO MIT

Niektórzy sądzą, że wypalanie powoduje bujniejszy odrost traw. To nieprawda. Wypalanie nie poprawia też jakości gle-

by. Co więcej, w znacznym stopniu obniża wartość plonów. Po przejściu pożaru gleba staje się jałowa i potrzebuje nawet kilku lat, aby powrócić do stanu sprzed katastrofy. Pożar jest tragiczny w skutkach dla całego ekosystemu – zniszczona zostaje nie tylko warstwa życiodajnej próchnicy, giną również zwierzęta. Podpalanie traw bywa często przyczyną pożarów lasów i zabudowań gospodarczych, w których życie tracą także ludzie.

SUROWE KARY – GRZYWNA I WIĘZIENIE

Zakaz wypalania ujęty został w przepisach prawnych. Zgodnie z art. 130a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022 poz. 916) Kto usuwa roślinność przez wypalanie z gruntów rolnych, obszarów kolejowych, pasów przydrożnych, trzcinowisk lub szuwarów, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych. Co więcej, jeśli w wyniku pod-

palenia trawy dojdzie do pożaru, który spowoduje zagrożenie utraty zdrowia lub życia wielu osób albo zniszczenie mienia wielkich rozmiarów, wtedy sprawca – zgodnie z zapisami Kodeksu karnego – podlega karze pozbawienia wolności nawet do 10 lat.

WYPALANIE TRAW TO TEŻ RYZYKO UTRATY DOPŁAT

Oprócz wspomnianych kar rolnikowi, który zostanie nakryty na uprawianiu tego procederu a jest beneficjentem dopłat, mogą grozić dotkliwe sankcje ze strony ARiMR. Przepisy dotyczące wsparcia w ramach płatności bezpośrednich i obszarowych odwołują się m.in. do zasad dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska. W związku z czym nieprzebranie zakazu wypalania powoduje redukcję dopłat, a w skrajnych przypadkach rolników trzeba zupełnie pozbawia się tych środków.

Źródło: www.gov.pl

- nabywania środków ochrony roślin przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych;
- dokonywania zbycia środków ochrony roślin profesjonalnemu użytkownikowi;
- dokonywania zbycia środków ochrony roślin nabywcy innemu, niż użytkownik profesjonalny, bez możliwości bieżącej konsultacji z osobą posiadającą kwalifikacje;
- wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków ochrony roślin przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych;
- świadczenia usług doradczych do-

tyczących metod ochrony roślin w zakresie realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin oraz stosowania środków ochrony roślin.

Jednocześnie w tym samym terminie zostanie przywrócony obowiązek okresowego badania potwierdzającego sprawności technicznej sprzętu do stosowania środków ochrony roślin, którego badania wygasły/wygasną (przed dniem 4 maja 2023 r.) oraz dla sprzętu starszego niż 5 lat, który nie był wcześniej poddawany badaniom.

Uzupełnienie kwalifikacji oraz przeprowadzenie badania sprzętu należy wykonać w jednostkach do tego

uprawnionych. Rejestry przedsiębiorców i podmiotów prowadzących działalność w zakresie:

- prowadzenia szkoleń w zakresie środków ochrony roślin;
- potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin udostępniane są przez wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa pod adresem <http://piorin.gov.pl/srodki-ochrony-roslin/rejestry/>.

Sankcje karne!
Nieuzupełnienie ww. wymogów, po dniu 4 maja 2023 r. będzie podlegało karze grzywny.

Źródło: www.piorin.gov.pl

INFORMACJE KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Nowe kwoty przychodu decydujące o zmniejszeniu lub zawieszeniu świadczeń emerytalno-rentowych od dnia 1 marca 2023 r.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego informuje, że od 1 marca 2023 r. zmieniają się kwoty miesięcznego przychodu powodujące zmniejszenie lub zawieszenie świadczeń emerytalno-rentowych.

Od 1 marca 2023 r. kwoty przychodu powodujące zmniejszenie/zawieszenie emerytury lub renty wynoszą odpowiednio:

- 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia tj. 4713 zł 50 gr,
- 130% tego wynagrodzenia, tj. 8753 zł 60 gr.

Nowe kwoty miesięcznego przychodu powodujące zmniejszenie/zawieszenie emerytury lub renty ogłosił komunikatem z dnia 14 lutego 2023 r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z ogłoszeniem przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2022 r. (6733 zł 49 gr).

Podstawa prawna:

• Komunikat Prezesa GUS z dnia 09 lutego 2023 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2022 r. /M.P. z dnia 09 lutego 2023 r. poz. 170/.

• Komunikat Prezesa ZUS z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie kwot przychodu odpowiadających 70% i 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za IV kwartał 2022 r. stosowanych przy zmniejszaniu albo zawieszaniu emerytur i rent /M.P. z dnia 16 lutego 2023 r. poz. 200/.

Ubezpieczenie NNW dzieci rolników

Zarząd Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników zawarł z AGRO Ubezpieczeniami umowę grupowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i chorób dzieci osób objętych społecznym ubezpieczeniem rolników.

Umowa obowiązuje od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. i jest finansowana przez Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

Grupowe ubezpieczenie NNW obejmuje dzieci rolników do ukończenia 16. roku życia pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami lub opiekunami prawnymi, z których przynajmniej jedno jest

objęte społecznym ubezpieczeniem rolników lub pobierają świadczenie z ubezpieczenia społecznego rolników w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2020 r. poz. 174 ze zm.).

Potwierdzeniem ubezpieczenia jest zaświadczenie wystawione przez KRUS, informujące, że rodzic lub opiekun prawny dziecka jest objęty ubezpieczeniem społecznym rolników Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub pobiera świadczenie z ubezpieczenia społecznego rolników w dacie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego.

Zgłaszania szkód do Ubezpieczyciela można dokonywać:

• drogą elektroniczną pod adresem e-mail: [zgloszenia.krus\(at\)agroubezpieczenia.pl](mailto:zgloszenia.krus(at)agroubezpieczenia.pl) lub

• listem poleconym na adres: AGRO Ubezpieczenia – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, ul. Graniczna 17, 26-604 Radom, przesyłając do Ubezpieczyciela wypełniony Formularz Zgłoszenia wraz z kompletną dokumentacją, zgodnie z wykazem dokumentów, wskazanym w formularzu w części „Informacje dla zgłaszającego roszczenie”.

Pomoc w wypełnieniu Formularza można uzyskać kontaktując się z Infolinią Poczтового Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych pod numerem telefonu: 48 370 43 21 (pon.–pt. od 8.00 do 18.00).

INFORMACJE PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI OCHRONY ROŚLIN I NASIENNICTWA

Uwaga – przywrócenie obowiązkowych szkoleń i badań sprzętu

Główny Inspektorat Ochrony roślin i Nasiennictwa informuje, że z dniem 4 maja br. zostaje przywrócony obowiązek posiadania ważnych zaświadczeń o ukończeniu szkoleń w zakresie środków ochrony roślin oraz obowiązek badania sprzętu do stosowania środków ochrony roślin.

W dniu 3 marca br. została opublikowana ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. ([https://](https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2023/412)

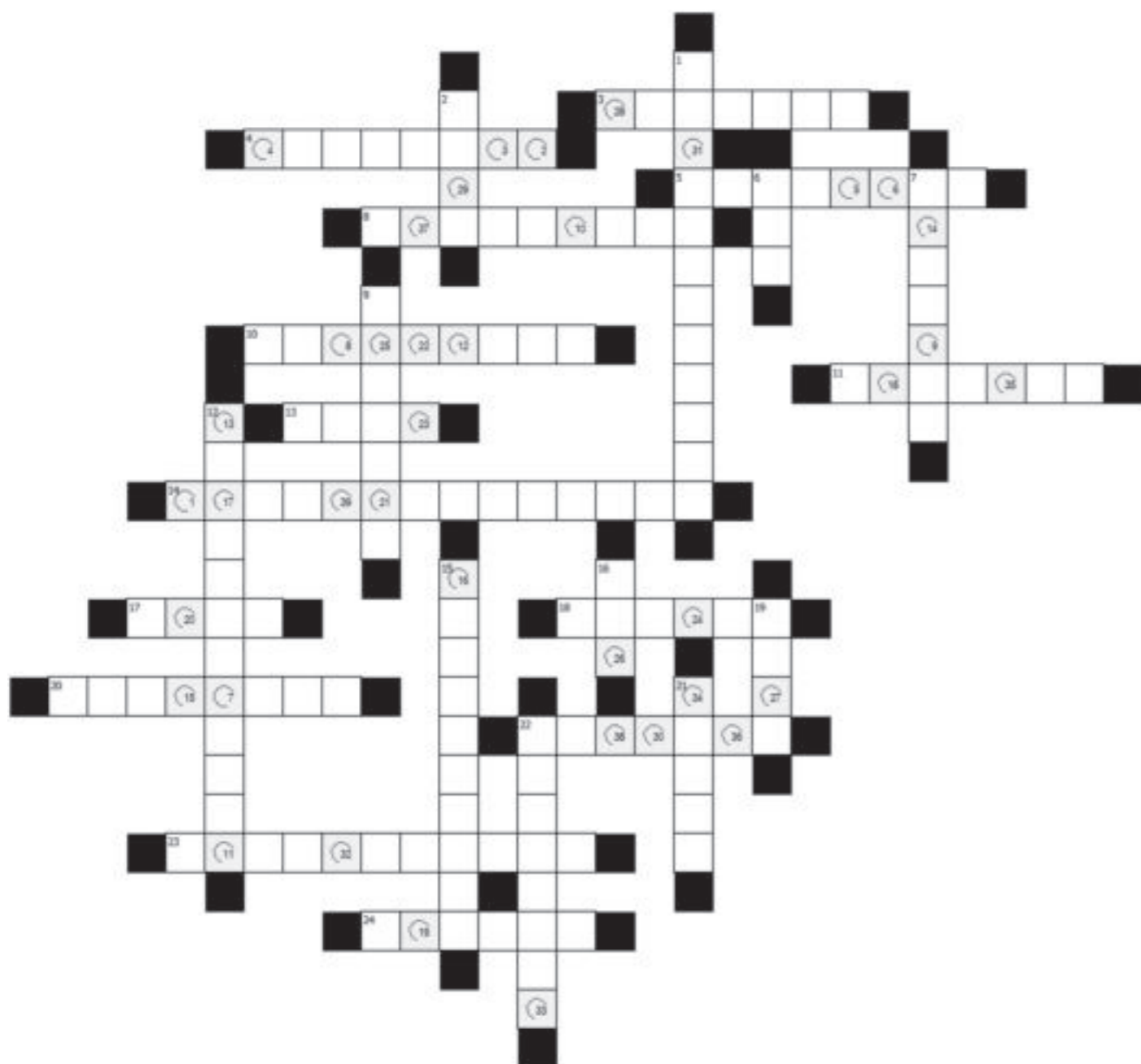
dziennikustaw.gov.pl/DU/2023/412) której zapisy art. 145 uchylają w art. 15 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Uchylone przepisy czasowo zawieszają ustawowe obowiązki dotyczące konieczności posiadania szkoleń z zakresu środków ochrony roślin oraz

okresowego badania sprzętu do stosowania środków ochrony roślin.

Mając na uwadze powyższe uprzejmie informujemy, że w terminie dwóch miesięcy od opublikowania ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, tj. od dnia 4 maja 2023 r. zostanie przywrócony obowiązek posiadania stosownych uprawnień, w tym szkolenia z zakresu środków ochrony roślin do:

KONKURS W FORMIE KRZYŻÓWKI „BHP W ROLNICTWIE”

Krzyżówka skierowana jest do rolników i ich domowników.
Litery z zaznaczonych pól utworzą hasło, które prosimy dostarczyć lub nadesłać w terminie do końca maja 2023 roku na adres: KRUS Oddział Regionalny w Koszalinie, ul. Słowiańska 5, 75-846 Koszalin (decyduje data stempla pocztowego) oraz na adres e-mail: koszalin@krus.gov.pl (zdjęcie lub skan).

Wraz z rozwiązaniem prosimy podać dane kontaktowe: imię i nazwisko, adres, telefon.
Nadesłane rozwiązania wezmą udział w losowaniu nagród rzeczowych!!!
Regulamin Krzyżówki dostępny w siedzibie OR KRUS w Koszalinie.

Poziomo:

3. budynek gospodarski, przeznaczony do przechowywania słomy, siana
4. plac przy domu, ogrodzony lub otoczony zabudowaniami
5. szybkie działanie, które może skutkować wypadkiem
8. teren porośnięty trawą, przeznaczony do wypasu bydła
10. pojazd bez własnego napędu służący do transportu np. płodów rolnych
11. osoba poniżej 16 roku życia, której nie można powierzać niebezpiecznych czynności w gosp. rolnym
13. dochodzi w organizmie podczas wypadku
14. stan niezagrożenia, najważniejszy element podczas pracy w gospodarstwie rolnym
17. narzędzie do przecinania materiałów, mające postać uzębionej, stalowej listwy lub tarczy
18. osoba zajmująca się zawodowo np. uprawą pola czy hodowlą bydła
20. zestaw lekarstw, środków opatrunkowych i narzędzi potrzebnych do udzielenia pierwszej pomocy
22. wieloczynnościowa maszyna rolnicza do zbioru roślin uprawowych
23. zwalczanie za pomocą środków chemicznych, fizycznych lub biologicznych wszelkich szkodliwych gryzoni, np. szczurów
24. może do niego dojść poruszając się po śliskiej nawierzchni

Pionowo:

1. posiadłość wiejska obejmująca grunty i zabudowania
2. instytucja państwowa odpowiedzialna za ubezpieczenie społeczne rolników
6. substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy, przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed np. organizmami szkodliwymi
7. maszyna rolnicza przystosowana np. do przeciągania pojazdów i urządzeń bez własnego napędu
9. nieszczęśliwe wydarzenie, które może skutkować uszczerbkiem na zdrowiu
12. termin zgłaszania zdarzenia wypadkowego do KRUS
15. obramowanie schodów, złożone z szeregu słupków połączonych poręczą
16. element przekazujący napęd z pojazdu do poruszanej maszyny
19. rozdzielający do piły tarczowej
21. substancja zawierająca składniki odżywcze, niezbędne do rozwoju roślin
22. potocznie piła tarczowa

HASŁO:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
12														
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39			

Dane uczestnika konkursu:

IMIĘ I NAZWISKO .....

ADRES .....

TELEFON .....

Wyrażam zgodę, aby moje dane osobowe były przechowywane i przetwarzane przez KRUS w związku z przeprowadzaniem na łamach kwietniowego magazynu „Echo Zachodniopomorskiej Wsi” konkursem w formie krzyżówki „BHP w rolnictwie” w KRUS Oddział Regionalny w Koszalinie. Ww. konkursie wzięłam/wziąłem udział. Zgodnie z art. 6, ust. 1, lit. c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych.

PODPIS .....

Wymiar składki na ubezpieczenie zdrowotne za domowników z działów specjalnych produkcji rolnej i pomocników rolnika od 1 kwietnia 2023 r.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego informuje, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2022 r. wyniosło 6 965,94 zł (M.P z 2023 r. poz. 130).

W związku z powyższym od 1 kwietnia 2023 r. wymiar składki na ubezpieczenie zdrowotne za:

- domowników w gospodarstwach rolnych stanowiących samoistne działy specjalne produkcji rolnej,
- pomocników rolnika, stanowić będzie 209 zł miesięcznie (tj. 9% od kwoty podstawy wymiaru stanowiącej 33,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku).

Wysokość miesięcznej składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie w II kwartale 2023 r.

Kasa informuje, że Uchwałą Nr 14 Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników z dnia 7 marca 2023 r. została ogłoszona wysokość miesięcznej składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie w II kwartale 2023 r.

W związku z tym, wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie za podlegającego przez cały miesiąc rolnika, małżonka, domownika i pomocnika rolnika w II kwartale 2023 r. wynosi 60,00 zł miesięcznie (wymiar składek za pomocników na poszczególne miesiące).

Jeżeli rolnik, małżonek lub domownik objęty jest tym ubezpieczeniem na wniosek wyłącznie w zakresie ograniczonym, należna składka stanowi 1/3 pełnej składki, tj. 20,00 zł miesięcznie.

Jednocześnie Kasa informuje, że w marcu br. wysokość emerytury podstawowej wynosi 1429,60 zł, w związku z tym podstawowa miesięczna składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za rolników, małżonków i domowników w II kwartale 2023 r. wynosi 143,00 zł.

Dodatkowa miesięczna składka na to ubezpieczenie za rolników prowadzą-

cych gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 50 ha przeliczeniowych użytków rolnych stanowić będzie:

- 12% emerytury podstawowej, tj. 172,00 zł dla gospodarstw rolnych obejmujących obszar użytków rolnych do 100 ha przeliczeniowych,
- 24% emerytury podstawowej, tj. 343,00 zł dla gospodarstw rolnych obejmujących obszar użytków rolnych powyżej 100 ha przeliczeniowych do 150 ha przeliczeniowych,
- 36% emerytury podstawowej, tj. 515,00 zł dla gospodarstw rolnych obejmujących użytki rolne powyżej 150 ha przeliczeniowych do 300 ha przeliczeniowych,
- 48% emerytury podstawowej, tj. 686,00 zł dla gospodarstw rolnych obejmujących użytki rolne powyżej 300 ha przeliczeniowych.

Z uwagi na fakt, że ostatni dzień ustawowego terminu uregulowania składek za II kwartał 2023 r., tj. 30 kwietnia 2023 r. przypada w niedzielę, zgodnie z art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, mającym zastosowanie do składek w związku z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, za ostatni dzień terminu ich opłacenia należy przyjąć następną dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy – tj. dzień 2 maja 2023 r. System nSIU uwzględnia i przesuwa terminy opłacenia składek na pierwszy dzień roboczy po sobotach i dniach wolnych od pracy, zgodnie z wykazem dni wolnych, które są wprowadzone do centralnego kalendarza systemu teleinformatycznego.

Prezes KRUS zaprasza do udziału w

XX OGÓLNOKRAJOWYM KONKURSIE BEZPIECZNE GOSPODARSTWO ROLNE

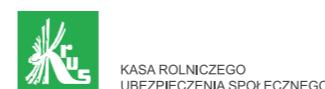
Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

Bezpieczny Rolnik
Bezpieczna Wieś

Termin zgłaszania gospodarstw upływa

21 kwietnia 2023 r.

organizatorzy

patron medialny

partner strategiczny

Rozmowa z Jackiem Janiszewskim, byłym ministrem rolnictwa, przewodniczącym Rady Programowej Welcomomy, a także doradcą zarządu firmy Fitovalor

1. Dlaczego warto stosować produkty firmy Fitovalor?

Co przekonuje do stosowania koncentratów organiczno-mineralny, nawóz płynny, dolistny i doglebowy?

Głównym celem firmy jest dostarczenie rolnikom najwyższej jakości naturalnych nawozów i środków ochrony, które są w pełni bezpieczne dla środowiska m.in. dla ludzi i zwierząt w naszym otoczeniu. Nasz uniwersalny koncentrat O-80 zawiera wszystkie składniki pokarmowe niezbędne do prawidłowego rozwoju rośliny i zapewnienia obfitych plonów.

Koncentrat O-80 to nowoczesna alternatywa dla tradycyjnych nawozów mineralnych dla większości upraw:

- zbóż jarych oraz ozimych, roślin korzeniowych, oleistych, cukrodajnych, warzyw i owoców;
- roślin włóknistych,
- traw, roślin bobowatych, buraków pastewnych.

Naszą propozycją, alternatywą dla tradycyjnych nawozów azotowych jest koncentrat O-80 i inne produkty firmy Fitovalor Sp. z o.o., które mają na celu zrównoważone zwiększenie plonów, poprawę ich jakości oraz wzmocnienie odporności roślin na zmiany klimatyczne, a jednocześnie w znaczący sposób, obniżenie dawek tradycyjnych nawozów mineralnych, co przekłada się na ostateczne koszty produkcji roślinnej.

Nasza wiedza i doświadczenie z pewnością pozwoli na pomoc i rzetelne doradztwo w wyborze produktów nawozowych Fitovalor! Zachęcamy do kontaktu!

2. Jesteś organizatorem Welcomomy Forum in Toruń. To impreza wielotematyczna. Dlaczego tak duży blok tematyczny poświęć kwestii rolnictwa?

Czym jest AgroWelcomomy?

Welcomomy in Toruń to przestrzeń dialogu. Miejsce, podczas którego spotykają się ludzie różnych poglądów, Potrafiący ze sobą dyskutować. Analizować kondycję współczesnego świata.

Bezpieczeństwo żywnościowe stanowi tego dowód. Wojna w Ukrainie tylko tego dowodzi. Miałem zaszczyt być Ministrem Rolnictwa i wiem, jak wiele przed nami. Dlatego tak dużą wagę przykładam do debaty na temat polityki rolnej. Jeśli nie będziemy potrafili sprostać tym wyzwaniom, stanimy przed koniecznością nowych zobowiązań. Kto wie, może to szansa, może zagrożenie.

3. Obecna sytuacja w rolnictwie nie jest prosta. Jakie działania powinien podjąć rząd aby poprawić sytuację w rolnictwie?

Sytuacja w sektorze rolnym nigdy nie była, nie jest i podejrzewam, nie będzie prosta. Przede wszystkim konieczna jest diagnoza, zdefiniowanie wyzwań. Bez tego trudno mówić o rozwiązaniach. Dziś, co wydaje się szczególnie ważne, należy uwzględnić uwarunkowania międzynarodowe. Co więcej, zachęcam do dyskusji na temat Krajowego Planu Rozwoju Rolnictwa. Jest to moja autorska idea. Zdiagnozujemy stan rzeczy, zdefiniujemy cele, nie bójmy się działać.

PRZEPIS

SMAKI ZAMKNIĘTE W SŁOIKU

Mielonka w weku

Mięso wieprzowe z łopatki, boczek, mięso wołowe i z dzika zostało zmielone maszynką do mięsa na grubych oczkach. Dodano do tego rozdrobniony czosnek, pieprz prawdziwy oraz sól. Wymieszano ręcznie i gotowano w słoikach 2 godziny pierwszego dnia i 1,5 godziny następnego dnia na wolnym ogniu.

Smacznego życzy autorka przepisu pani Anna Golec.

Administratorem danych osobowych jest Zachodniopomorska Izba Rolnicza, ul. Chmielewskiego 22a, 70-028 Szczecin (dalej: ZIR). Informacja o ochronie danych osobowych w ZIR: <https://www.zir.pl/rodo>

O80

FITOVALOR®

Innowacyjny preparat organiczno – mineralny przeznaczony do stosowania

na wszystkie rodzaje gleb i upraw

Wysoka koncentracja składników i zastosowana przez autorska technologia wytwarzania preparatu sprawia, iż koncentrat O-80 w znaczący sposób **poprawia jakość gleby i zwiększa plon**

50-100%

już po 3 latach

stosowania, lub do 30% przy zastosowaniu w pierwszym roku.

➤ [zobacz więcej na fitovalor.pl](https://fitovalor.pl)

- Przyspiesza wzrost rośliny i jej początkowy rozwój
- Skracza czas dojrzewania plonów oraz zwiększa ich ilość i jakość
- Działa kompleksowo, zwiększając odporność roślin na choroby, suszę i niskie temperatury
- Przyspiesza metabolizm, wzmacnia fotosyntezę i biomasę
- Stymuluje rozwój systemu korzeniowego roślin
- Poprawia właściwości chemiczne, fizyczne i biologiczne gleby
- Przyjazny dla ludzi i zwierząt
- Związki chelatowe umożliwiają roślinom przyswajanie mikroelementów aż do 90%

FITOVALOR SP. Z O.O.

ul. MARCINA BYLICY 2, 32-300 OLKUSZ

tel.: +48 515 115 586 • email: info@fitovalor.pl

el-logic
INDUSTRIAL
INSTALLATIONS

instalacje przemysłowe i elektryczne
el-logic.pl

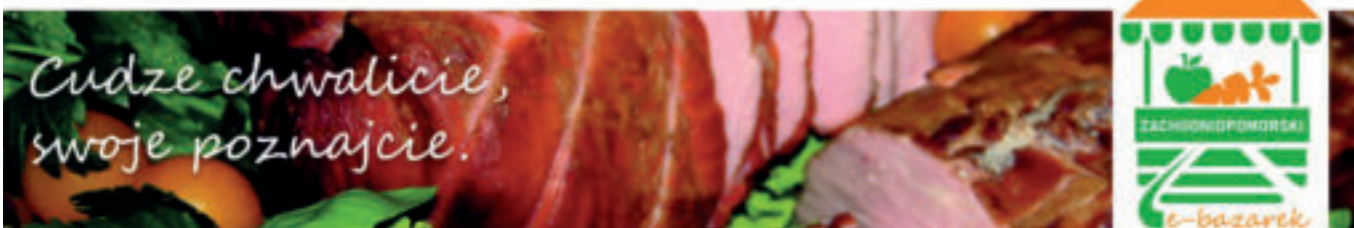
si4

projektowanie i budowa maszyn dla przemysłu
si4.pl

SONING

cyfrowa transformacja działań biznesowych
soning.eu

Zapraszamy również do zapoznania się z naszymi pozostałymi markami

zachodniopomorskiebazarek.pl

Stworzona z myślą o rolnikach i konsumentach strona internetowa zachodniopomorskiebazarek.pl oferuje możliwość tworzenia krótkich łańcuchów dostaw pomiędzy producentami a konsumentami. To doskonała, bezpłatna promocja rolników, producentów regionalnej i ekologicznej żywności, usługodawców, twórców rękodziela oraz kół gospodyń wiejskich. I okazja dla konsumenta – na zakup w cenach producenta, bez dodatkowej marży.

ROLNIKU SKORZYSTAJ!

- ✓ bezpłatna rejestracja
- ✓ darmowa promocja

KONSUMENCIE SKORZYSTAJ!

- ✓ ciekawe oferty z Twojej okolicy
- ✓ zapomnij o marży, kupuj bez pośredników: od producenta - do konsumenta

JAK SIĘ ZGŁOSIĆ?

Rejestracja na stronie: zachodniopomorskiebazarek.pl
e-mail: zachodniopomorskiebazarek@zodr.pl
tel. 91 561 37 00

ROLNIKU... PRZEDSIĘBIORCO!

Zachęcamy do umieszczania w naszym „Echu Zachodniopomorskiej Wsi...” swoich reklam! Docieramy jako **bezpłatny** miesięcznik do rolników, instytucji okołorolniczych, szkół i urzędów.

Warto – ceny bardzo przystępne!

Szczegóły:

tel. 91 484 40 72, e-mail: izba@zir.pl

tel. 94 346 05 14, e-mail: koszalin@zir.pl

UWAGA!

ZAMÓW REKLAMĘ JUŻ TERAZ!

Wyroby tradycyjne

Rolniczy Handel Detaliczny
Gospodarstwo Rolne
Renata i Jerzy Sara

Glinki Mokre 24 • 64-965 Okonek
tel: +48 726 503 793, +48 607 784 438
renata.sara@onet.eu

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU

OFERTA HANDLOWA

Gospodarstwo Rolne Ferma Drobiu oferuje sprzedaż jaj z chowu ściółkowego oraz wolno wybiegowego dla klientów indywidualnych i hurtowych. Stosowany u nas system chowu kur niosek gwarantuje wysoką jakość i smak jaj, które są bardzo powszechnym i częstym składnikiem naszego menu. Doskonała jakość naszych jaj to zasługa kur, które karmione są paszami wyprodukowanymi ze zbóż naszego gospodarstwa. W 2019 r. powiększyliśmy swoją produkcję o nowo wybudowany kurnik, w którym zastosowano najnowocześniejszy system chowu kur niosek na wolnym wybiegu.

Cały proces produkcji jest pod stałą kontrolą weterynaryjną oraz przestrzegamy rygorystycznego systemu kontroli jakości jaj przeznaczonych do sprzedaży.

Jaja konsumpcyjne sprzedajemy w opakowaniach po 10, 12, 30 szt. Ofertę kierujemy do właścicieli sklepów spożywczych, cukierni, restauracji, barów, zakładów żywienia zbiorowego, placówek pomocy społecznej, szpitali.

Jaja dostarczane są przez Zakład Pakowania Jaj Mariusz Rydzkowski, który własnym transportem dowozi je w odległości do ok. 200 km gwarantując niezawodną jakość i świeżość.

KLASY WAGOWE JAJ:

- XL (73 g i więcej)
- L (63–73 g)
- M (53–63 g)
- S (50–55 g)

KONTAKT

Gospodarstwo Rolne Ferma Drobiu Witold Rydzkowski
ul. Połczyńska 6, 78-220 Tychowo
tel. +48 606 685 993

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEN WZAJEMNYCH

T U W

Pomorskie Biuro Regionalne z siedzibą w Koszalinie
ul. Słowiańska 5, 75-846 Koszalin
T. +48 94 342 03 90, e-mail: koszalin@tuw.pl

Oddział w Szczecinie
ul. Pocztowa 12, 70-360 Szczecin
T. +48 91 484 99 67, e-mail: szczecin@tuw.pl

WIOSENNA KAMPANIA UBEZPIECZENIA UPRAW W TUW „TUW”

Wiosenna pogoda sprzyja rozpoczęciu wegetacji oziminom oraz daje możliwość rozpoczęcia prac polowych pod uprawy roślin jarych, dlatego warto już teraz pomyśleć o ubezpieczeniu swoich upraw od niekorzystnych zjawisk atmosferycznych

Od 17 marca 2023 r. TUW „TUW” rozpoczyna wiosenny sezon ubezpieczeń upraw rolnych z dopłatą do składki z budżetu państwa (dopłata do 65% składki). Tradycyjnie oferujemy ubezpieczenia wszystkich 12 rodzajów upraw wymienionych w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zarówno tych najbardziej popularnych (zboża, rzepak, ziemniaki, kukurydza, rośliny strączkowe, buraki cukrowe), jak i tych mniej powszechnych (warzywa gruntowe, drzewa i krzewy owocowe, rzepik, chmiel, tytoń i truskawki). Wszystkich ww. upraw dotyczy obowiązek ubezpieczenia minimum 50% ich powierzchni od co najmniej jednego z ryzyk: gradu, przymrozków wiosennych, suszy i powodzi.

Aktualną ofertę uwzględniającą coraz częściej występujące gwałtowne zjawiska pogodowe będące efektem zmian klimatycznych (zdarzenia nawałnicowe), wzbogaciliśmy, zgodnie z potrzebami naszych Członków, o kolejne trzy nowe warianty ubezpieczenia, w skład których wchodzi „GDH” (grad, deszcz nawalany i huragan), „GWDH” (grad, przymrozki wiosenne, deszcz nawalany i huragan) oraz PLUS (deszcz nawalany, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi i lawina). To pozwoli w sezonie wiosennym oferować kilkanaście atrakcyjnych wariantów ubezpieczenia, obejmujących zarówno pojedyncze ryzyka, jak i nawet wszystkie dziewięć „wiosennych” (ustawowych) ryzyk, czyli gradu, przymrozków wiosennych, suszy, powodzi, deszczu nawalnego, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi i lawiny. Dzięki temu każdy producent może wybrać zakres ubezpieczenia upraw rolnych, najbardziej dopasowany do indywidualnych potrzeb. Z wyjątkiem wariantu PLUS, w skład którego wchodzi tylko ryzyka „dobrowolne”, ubezpieczenie upraw rolnych w każdym z tych wariantów umożliwia spełnienie ww. obowiązku ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia upraw rolnych, zdefiniowany w ww. ustawie, można dodatkowo rozszerzyć o ubezpieczenie od ryzyka ognia, zastoisk wodnych, a także od szkód wynoszących co najmniej 8% ubytku plonu (ustawa określa ten próg, zwany franszyzą integralną, na poziomie 10%). W przypadku szkód, które wystąpiły tylko na części pola, poziomy franszyzy integralnej (8% lub 10%) odnoszą się tylko do uszkodzonej części pola, a nie do jego całej powierzchni, co zapewnia wypłatę odszkodowania adekwatną do rzeczywistych strat plonu.

Podobnie jak w latach poprzednich oferta TUW „TUW” umożliwia także ochronę upraw zbóż

- od skutków wylegania, gwarantując wypłatę odszkodowania na poziomie 15% sumy ubezpieczenia
- oraz stałą cenę przyjętą w umowie ubezpieczenia przy ustalaniu odszkodowania.

Dodatkowo oferta TUW „TUW” umożliwia:

- 1) zawarcie umowy ubezpieczenia upraw rolnych przed ich wysiewem lub wysadzeniem, co gwarantuje faktyczną ochronę ubezpieczenio-

wą upraw (mijający okres 14-dniowej karencji) od chwili rozpoczęcia ich wegetacji, co jest bardzo istotne zwłaszcza w ryzyku przymrozków wiosennych;

- 2) dokupienie ryzyk wiosennych do umów zawartych na jesieni 2022 r.

TUW „TUW” angażuje się również w działania zmierzające do niwelowania zachodzących w naszym otoczeniu zmian klimatycznych. Zmiany te mają również wpływ na ekosystem odpowiadający za zapylenie roślin. Dlatego TUW „TUW”, pragnąc przyczynić się do ratowania tak ważnych owadów zapylających, uruchomiło akcję „Zasiane dobro wróci do Ciebie”, w ramach której producenci rolni, którzy skorzystają z wiosennej oferty ubezpieczenia upraw w TUW „TUW” otrzymają mieszankę roślin miododajnych.

TUW „TUW” jest pierwszym zakładem ubezpieczeń, który w powojennej rzeczywistości rozpoczął działalność w formule wzajemnościowej. Proponuje szeroką i różnorodną ofertę ubezpieczeniową kierowaną zarówno do rolników indywidualnych, ich rodzin, dużych producentów rolnych oraz przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego.

Na początku 2023 roku TUW „TUW” uruchomiło na swojej stronie internetowej Portal Rolnika. Jest to miejsce, w którym można zapoznać się z ciekawymi artykułami poświęconymi rolnictwu oraz z informacjami o ofercie ubezpieczeniowej. Portal Rolnika stwarza także przestrzeń do wymiany doświadczeń i obserwacji rozwoju kierunków nowoczesnego rolnictwa, a także do prezentacji lokalnych inicjatyw, których celem jest kultywowanie tradycji polskiej wsi.

UBEZPIECZENIE
UPRAW
w TUW „TUW”

Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-791, ul. Raabego 15.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” zaprasza do swoich jednostek terenowych i agentów na terenie całego kraju. Więcej informacji znajdą Państwo na stronie internetowej www.tuw.pl

www.tuw.pl

Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą: 02-793 Warszawa, ul. Raabego 13